

Ковнік Світлана

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри української та зарубіжної літератур
Криворізький державний педагогічний університет
(м. Кривий Ріг, Україна) kovnik@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6455-5572

СПЕЦИФІКА ПРОВАНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ В РОМАНІ П. МЕЙЛА «РІК У ПРОВАНСІ»

У статті йдеться про специфіку художньої інтерпретації ментальності одного з найдивовижніших регіонів Франції — Провансу. Авторка статті спробувала аналітично осмислити унікальні практики повсякдення мешканців Провансу, які презентовані в романі англійського письменника Пітера Мейла «Рік у Провансі». Пітер Мейл дуже незвичний сучасний англійський письменник. У 70-х роках ХХ ст. він спочатку дебютував як дитячий, а точніше підлітковий, письменник у галузі секс-просвітництва для підлітків. Коли він переїхав до Провансу, то просто неймовірно закохався у красу цього регіону та кардинально змінив свої уподобання — почав писати про унікальний спосіб життя мешканців Провансу. Тож у статті розглянуто сутність авторської стратегії моделювання способу організації життя мешканців унікальної французької культури англійським письменником.

Особливу увагу у статті зацентровано на способі організації життя мешканців Провансу, а також на температурних поведінкових рисах художніх образів персонажів зазначеного регіону. Повсякденний сюжет є релевантним у романі «Рік у Провансі», а елементи жанру травелог підсилюють динаміку розгортання подій твору. У статті представлені визначальні риси поведінкової моделі мешканців Провансу, проведені паралелі з українськими практиками організації повсякдення. Авторка статті послуговується елементами крос-культурного аналізу з метою розширення пізнавальних, інтеграційних функцій тексту твору художньої літератури. Крос-культурний аналіз тексту роману дав можливість передбачити особливості механізмів взаємодії двох культур — прованської та української.

Відзначено, що «прованський текст» розглянуто в романі Пітера Мейла з позиції імагологічного наповнення опозиції свій / чужий у художньому просторі тексту твору літератури. Простежено те, як у романі «Рік у Провансі» презентовані художні атракції, ритм життя мешканців регіону, який має не тільки позитивні моменти, а й вади. Виявлені такі риси поведінки мешканців Прованс: розміреність, виваженість, стриманість та ін.

Ключові слова: подорож, повсякденність, ментальність, авторська стратегія, практики життя.

Kovpik Svitlana. Specifics of Provence mentality in the novel “The Year in Provence” by P. Mayle.

The article deals with the specifics of the literary interpretation of the mentality of one of the most amazing regions of France — Provence. The paper represents an attempt of analytical comprehending the unique routine practices of the Provence inhabitants, described in the novel “The Year in Provence” by the English writer Peter Mail. Peter Mail is an extraordinary modern English writer. In the 70-ies of the twentieth century he first debuted as a children’s, or rather adolescent, writer in the field of sex education for young adults. When he moved to Provence, he simply fell in love with the beauty of this region and radically changed his preferences — he began to write about the unique way of life of the Provence people. Therefore, the article considers the essence of the author’s strategy of modeling the way of life of the inhabitants of the unique French culture by an English writer.

The paper particularly focuses on the way of organizing the life of the Provence inhabitants, as well as on the temperamental behavioral traits of literary images of the characters living in this region. Routine plot is relevant in the novel “The Year in Provence”, and elements of the travelogue genre enhance the dynamics of the event sequence. The article presents the defining features of the behavioral model of the Provence inhabitants. It also draws parallels with the Ukrainian practices of everyday life. The elements of cross-cultural analysis are applied in order to expand the cognitive, integrative functions of the text in the work of fiction. Cross-cultural analysis of the text of the novel allows predicting the peculiarities of the mechanisms of interaction between two cultures the Provence and the Ukrainian ones.

It is noted that the “Provence text” of the novels by Peter Mayle is considered in terms of the imagological content of the friend-or-foe oppositions in the literary perspective of the fiction work. It is observed how the novel “The Year in Provence” presents literary attractions, the rhythm of life of the inhabitants in the region, which has not only positive moments but also flaws. The following features of the behavior of the Provence inhabitants are revealed: regularity, balance, self-restraint, etc.

Key words: travel, everyday life, mentality, author’s strategy, life practices.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв’язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У час глобалізаційних зрушень і можливостей пізнання іншої культури постає проблема дослідження поведінкових психотипів людей і спільнот у контексті їхніх ментальних, культурних особливостей. Шляхи пошуку спільного та відмінного сприяють міжкультурній комунікації, дозволяють сформулювати уявлення про специфіку й особливості ментальності представників інших націй. Розширення комунікативного простору сприяє урізноманітненню способів вивчення іншої культури, практик повсякденності носіїв тієї чи тієї нації. Усе це сьогодні є об’єктом досліджень таких галузей науки, як: соціологія, культурологія, філософія, психологія, менеджмент і звичайно літературознавство. Адаже у творах художньої літератури чи не найкраще презентовані унікальні моделі поведінки представників інших націй.

Більше того, у сучасній зарубіжній літературі останні два десятиріччя спостерігається така тенденція: презентувати у художньому

творі літератури життєві практики однієї нації з позиції письменника, який не є носієм ментального коду цієї нації, але який у зв'язку з різними життєвими обставинами опинився в іншій країні та спробував художньо інтерпретувати психо-поведінкові моделі народу, серед якого він проживає. Це такі романи, як: Е. Тайлер «Туриста мимоволі», К. Крахт «Фазерленд» та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Специфіка сприйняття чужої ментальності нині це не лише сфера міжкультурної комунікації, а й цікавий предмет зображення художньої літератури. Основу ментальності будь-якої нації складають етнопсихологічні, поведінкові особливості, які виявляються у практиках повсякдення. На сучасному етапі розвитку людства процеси глобалізації торкнулися всіх сфер життя людства. Художня література не стала виключенням, адже саме текст твору літератури в системі координат художньої інтерпретації дозволяє письменнику презентувати унікальні та специфічні особливості стилю життя, поведінки, сприймання навколишнього світу тієї чи тієї нації, народу, країни. Нам імпонує думка Заміни Алієвої щодо функціонального навантаження методології сучасної літературної імагології, яка вважає, що ця галузь сьогодні «...спрямована на дослідження проблем культурної ідентичності, міжнаціонального сприймання та національних образів у літературному дискурсі. Переорієнтація на інтердисциплінарність спонукає дослідників до активного вивчення культурних і літературних феноменів різного характеру» [1, с. 58]. Слушною є думка О. Берегової, яка вважає, що «імагологічний підхід активізує дослідження художніх образів у творах мистецтва, через які ми можемо зробити узагальнення щодо ціннісних установок або ментальної картини світу певного народу в той чи інший історичний період, можемо зрозуміти специфіку образного сприйняття «Іншого» представниками різних культур, уявлення учасників культурного діалогу один про одного» [2, с. 27]. Науковця пропонує імагологічний аналіз в мистецтвознавстві здійснювати на основі методології французького літературознавця Жан Марка Мура, концепція якого формується в системі координат «імагема», «імаготема» й «імаготип». Імагему варто розглядати як своєрідну культурну емблему країни, яка презентує фольклор, архітектурні пам'ятки, історичні місця нації. Імаготеми — це найбільш розповсюджені в культурі тієї чи тієї країни теми, мотиви, образи, які ґрунтуються на історичних, культурних, соціальних міфах. Аналіз імаготем допомагає визначити перелік тем, що викликають стійкі асоціації з образом

країни, яка досліджується, її народу або культури. Щодо поняття імаготипу, то воно має антропоцентричні корені та вказує на специфіку культивування однотипних національних образів, практик повсякдення, які корелюють з етнонаціональними стереотипами.

Однією із зручних жанрових форм презентації «свого» та «чужого» є подорожі, або ж мандрівна проза. Підтвердженням того, що мандрівна література ХХІ ст. перебуває на вершині розквіту є дисертаційне дослідження Н. Розінкевич на тему: «Українська мандрівна проза ХХІ століття: тематика, проблематика, поетика» (2019). Жанр подорожі або мандрівки дає можливість авторові художньо осмислити й інтерпретувати практики повсякдення мешканців різних країн, презентувати етнопсихологічні особливості мислення тих чи тих націй. На думку М. Шульгун, цінність жанру подорожі полягає в тому, що «... „діалектика“, жанру пов'язується з його перспективністю та універсальністю, можливістю прислужитися адекватною формою саморефлексії літератури та легітимізації національного самовизначення» [10, с. 41]

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Вітчизняне порівняльне літературознавство лише в останнє десятиріччя активізувало наукові дослідження щодо вивчення особливостей художньої інтерпретації ментальності та практик повсякдення у творах зарубіжної літератури, залучаючи для цього методологію крос-культурного аналізу. У нашій монографії «Поетика густативів у компаративному аспекті (на матеріалі сучасної української та зарубіжної прози» акцентували на функціональних можливостях крос-культурного аналізу творів літератури [4]. Новим явищем сьогодні, з погляду імагології, є функціонування «прованського тексту» в зарубіжному літературознавстві. Отже, усі зазначені аспекти є наразі актуальними й потребують системного дослідження.

Формулювання мети та завдань статті. Мета нашої статті полягала в тому, щоб вивчити особливості унікальної прованської ментальності з погляду імагологічних інтенцій у творі художньої літератури, використовуючи технологію крос-культурного аналізу текстів літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пітер Мейл дуже незвичний сучасний англійський письменник. У 70-х роках ХХ ст. він спочатку дебютував як дитячий, а точніше підлітковий, письменник у галузі секс-просвітництва для підлітків. Коли він переїхав до Провансу, то просто неймовірно закохався у красу цього регіону й кардинально змінив свої уподобання — почав писати про унікальний спосіб життя мешканців Провансу.

Свою розповідь про Прованс П. Мейл побудував у формі подорожі або ж мандрівки, яка в часово-просторових координатах складає рік або дванадцять місяців. Розповідь про Прованс він починає з січня, що цілком відповідає європейській традиції початку нового календарного року. Письменник одразу обумовлює характер своєї розповіді про Прованс. Це не туристична розповідь, а опис життя очима емігранта, який приїхав з Англії.

Перше на що звернув увагу автор-оповідач — це сільський стиль життя, а тому *«...якщо ви іноземці...то до вас придивляються з ще більшим інтересом»* [6, с.10]. Проте, як виявилось, довіру сусідів можна завоювати у Провансі за умов посередництва попередніх власників будинку, які і склали належну рекомендацію та інтегрували подружжя англійців у світ прованського повсякдення. Відповідно до традицій прованської гостинності знайомство з сусідами відбулося під час обіду. Саме такий спосіб знайомства є традиційним для української гостинності. Неймовірне враження на англійців справила розкіш стола та почуття гумору мешканців Провансу. Усе це сприяло доброзичливому спілкуванню сусідів і стало фундаментом для подальших дружніх стосунків.

Автор-оповідач акцентував на тому, що суттєво впливає на спосіб мислення мешканців Провансу погода: *«Вони очікують, що всякий день буде сонячний, та неминуче потерпають, коли цього не стається. Дощ вони сприймають як особисту кривду — похитують головами, співчують одне одному в кав'ярнях, поглядаючи з глибокою підозрою на небо, немовби звідти має зійти чергова небесна кара, тьма незвісної сарани...»* [6, с.16]. Як відомо, сонце — це джерело життя, тепла, вітаміну D, а також піднесеного настрою. Тож мешканці Провансу сприймали дощ і похмуру погоду вкрай негативно, бо від сонця залежав також їхній добробут — урожай олив, винограду.

Відзначає письменник й те, що в мешканців Провансу існує чітка диференціація їжі за порами року — на літню та зимову. Такий розподіл притаманний у практиках харчування й українців: *«Зимова кухня Провансу селянська. Це їжа, що зігріває та надовго тамує голод, дає силу та вкладає в ліжко з переповненим шлунком»* [6, с. 19]. А ось меню літньої прованської їжі складають дині, персики, спаржа, цукіні та баклажани, перці, томати з часниковим соусом, *«монументальні салати з оливок, анчоусів, тунця і твердо зварених яєць, а також масна порізана картопля, на соковитому салаті, що виліскує олією, і свіжій козячій сири»* [6, с. 19]. Отже, раціон харчування українців і мешканців півдня Франції дуже схожі. Помічено, що

письменник наголошує на якості зварених яєць — «твердо зварені». Така акцентуація не випадкова, адже в практиках харчування англійців переважають яйця зварені на м'яко.

Спільними для українців і мешканців Провансу є такі поведінкові риси, як гостинність і щедрість. Відзначимо, що для подружжя англійців така гостинність видалася неймовірною та дивовижною: *«Цієї гостини ми не забудемо ніколи; точніше, ми не забудемо тих кількох гостин, тому що вони виходили за гастрономічні межі будь-якого нашого досвіду — і за обсягом, і за тривалістю»* [6, с. 20]. Масштаби споживання їжі під час гостинної вечері просто вражають: *«Усе почалося з домашньої піци — не однієї, а трьох: з анчоусами, грибами й сиром, і ми мусили скуштувати по шматочку кожну. Далі тарілки витерли куснями, відірваними від двофутових буханців, що лежали в центрі столу, і з'явилася наступна страва. Це був паштет з кролика, кабана і дрозда. І також м'ясистий, свинячий терін, присмачений марс. І дрібна солодка цибуля, маринована у свіжому томатному соусі. Тарілки витерли ще раз, а далі принесли качку. Скибки філе качки, розкладені віялом та вишукано обведені соусом за найкращими традиціями новітньої французької кухні, — усе це годі було побачити деінде. Ми їли цілі грудинки й ніжки під темним пахучим соусом, обкладені дикими грибами»* [6, с. 21]. Цим переліком не обмежилася вечеря, адже далі було рагу з кролика, зелений салат зі шматочками хліба, мигдалево-вершковий пиріг. Аби ще раз підкреслити масштаби усього, що гості з'їли під час вечері письменник використав стилістичний прийом гіперболу такого типу: *«Того вечора ми з'їли за Англію»* [6, с. 21].

Спільним для українського та французького повсякдення стало явище бюрократії, яка, на думку, англійця *«... своїми незлічними тонкощами та незручностями може обернути справу завбільшки з муху у велетенського слова»* [6, с. 29].

Бюрократична тяганина з придбанням та оформленням будинку у Франції зробила подружжя англійців параноїками. Вони тижнями в різні інстанції носили різні документи й навіть у магазин не виходили без фотокопії сімейних архівів.

Не оминув увагою письменник процес організації ремонтних робіт французькими будівельниками, який дещо відрізнявся від англійського. Оповідач помітив, що французькі будівельники працювали без зупинки по одинадцять годин з однією перервою на обід. Вони робили все швидко, без будь-яких розмірковувань. Спостерігаючи за таким процесом, автор-оповідач відзначив, що англійські будівельники

починають пізно й рано закінчують, кілька разів беручи перерву на чай. У такий спосіб у реципієнта формується уявлення про ставлення до праці та її якості у представників різних націй.

Автор-оповідач звертає увагу й на той факт, що англійці, на відміну від французів, не мають звички їсти поза межами дома. Тоді як французи весь час проводять у рестораціях. А особливо традиційними є практики харчування в ресторанах мешканців Провансу. Страви в ресторанах Провансу готують виключно за старовинними родинними рецептами. Зазвичай у ресторані працює вся родина, а тому відвідувачі потрапляють в атмосферу сімейного затишку та комфорту.

Помітив автор-оповідач особливості часу та ставлення до нього найманих робітників Провансу, які мають власне специфічне уявлення про дідлайн: *«Чверть години — означає якість протягом дня. Завтра — означає цього тижня. І найгнучкіший часовий відтінок — два тижні — може означати за три тижні, два місяці або наступного року, але ніколи, ніколи у світі він не означає п'ятнадцять днів»* [6, с. 59]. У цьому поясненні часу письменник використав заперечуваний прислівник «ніколи» двічі аби реципієнт чітко усвідомив «провансальський вимір» часових меж. З рештою англійці прилаштувалися до усіх цих тонкощів провансальського часу, бо усвідомили, що людські якості (щирість, працьовитість) найманих робітників Провансу набагато важливіші, а тому вони виробили звичку чекати на них, адже якість виконаних ними робіт була варта того, щоб змиритися з таким очевидним затягуванням часу.

Звернув увагу П. Мейл і на те, як відбувається організація туризму у Провансі. Є певні національні категорії туристів, наприклад, з Німеччини, до яких ставлення мешканців Провансу дуже негативне. Причин такого ставлення декілька: по-перше, незадоволення викликають німці з наметами, які нічого крім хліба не купують, бо все привозять з собою, а по-друге, німці скуповують масово житло у Провансі, а тому ціни на нерухомість дуже зростають, що робить їх занадто високими для французів. Усі ці та подібні проблеми повсякдення мешканців Провансу складають сутність їхнього життя. Ось тому письменник їх детально описує та пояснює, а ще коментує, що вказує на бажання митця максимально презентувати специфічні ментальні практики життя інших націй.

Особливістю кожного регіону Франції з погляду повсякдення, на думку письменника, є те, що *«коли йдеться про їстівне, деякі краї Франції мають славу родити найкраще...»* [6, с. 77]. Французи у такий спосіб намагаються відзначити та поцінувати кожен куточок

своєї країни й підкреслити його значущість у системі національного брендингу: «... найкращі оливки в Ніоні, найкраща гірчиця в Діжоні, найкращі дині в Кавайоні, найкращі вершки в Нормандії» [6, с. 77].

Ще одна важлива деталь повсякдення мешканців Провансу — це колосальні витрати на педунок, які можна порівняти з витратами англійців на автомобілі. Масштаби закупівлі продуктів у французів вражаючі. Так, наприклад, одна родина може купити харчів у такій кількості, що дорівнює полку. По-особливому французи ставляться до родинної традиції — недільного обіду, під час якого нікому не спадає на думку телефонувати у справах. Ведучи мову про такий спосіб організації практик повсякдення, П. Мейл щиро визнає, що в англійців, на жаль, не існує такого культу родинного обіду.

Відзначимо, що письменник постійно порівнює деякі моменти життя мешканців Провансу з подібними в інших націй, а ведучи мову про ті чи ті форми практик повсякдення, він намагається розкрити як сильні, так і слабкі сторони їхнього буття: «*Порівняння з Лондоном — це найкращий спосіб виправдати будь-яку дрібну розтрату в Провансі*» [6, с. 80]. У такий спосіб повсякдення французів не ідеалізується, а подається об'єктивно та неупереджено.

Прованс у період із травня по вересень стає регіоном, куди мандрують туристи з усього світу. Спостережливий автор-оповідач відзначає, що враження туристів від цього регіону Франції різноманітні. Так, австралійські студенти нарікають на вдачу селян Провансу, стверджуючи, що ті надто заощадливі, вони підозріло поставилися до їжі, а краєвиди цього регіону їм здалися затісними в порівнянні з австралійськими. Тут варто акцентувати, що лінійний тип нарації дозволяє письменнику висловлювати власні почуття й емоції, давати оцінки тим чи тим явищам: «*Це були єдині нещасні австралійці, яких я будь-коли бачив, і я з гіркотою слухав, як вони без жалю ганили місце, що його я так сильно любив*» [6, с. 114].

Ще одна унікальна риса мешканців Провансу, яка єднає їх з українцями, — це шалений інтерес до недільного базару або процесу базарування. На ринках Провансу, як і в Україні, одним із символів цього місця є цигани, але цигани у Провансі не жебракують, а продають лимони й косички часнику. Ринок у Провансі — це те місце, де продається все: безпородні цуценята, грубий сільський хліб, прикраси, баранина, живі кури, шинка, ковбаси та «пряні шматочки нуги». Недаремно автор-оповідач назвав це місце пеклом. Ще одна прикметна риса базару Провансу — це масове поглинання їжі. Окремою локацією є *brosanteurs*, тобто «блошині базари» або місця, де продають «мотлох

з горищ Провансу». Подібним до українського є способи обладнання місць для продажу товарів: «... розкладають те, що принесли, на столах, стільцях і землі або розвішують на цвяхах, прибитих до стовбурів дерев» [6, с. 118]. Для такого типу базарів характерною є така цінова політика, яка є аналогічною з українськими практиками торгівлі: «Коли наблизився полудень, ціни пішли вниз і торгуватися заходилися не на жарт» [6, с. 119].

Визначальною рисою гастрономічних уподобань мешканців Провансу є якість страв, що залежать від майстерності кухара. Надаючи перевагу вишуканим стравам, мешканці Провансу можуть відвідувати ресторації, які знаходяться за десятки кілометрів від домівки. Це зумовлено тим, що від природи французи мають високий рівень гурманства, а гастрономічне мистецтво цієї нації має всесвітню славу. У такий спосіб, обираючи ресторан, французи керуються принципом якості їжі та смаковими характеристиками страв, а цінова політика закладу, на відмінну від українців, не береться до уваги. Ведучи мову про гастрономічне мистецтво Провансу, П. Мейл використовує дуже вдало гастрономічну лексику, наснажуючи текст роману густативними характеристичними описами. Він підкреслює якість страв, їхню привабливість, стан, у якому вони подаються: «холодні мідії», «пахуче табуле», «хліб мав тонку хрустку скоринку», «рожеві скибки баранини», «вино з плечима», «несамовито сильний смак», «вино, як нектар» та інші. У гастрономічних описах письменник використовує такий вираз, як «закочування очей до гастрономічного неба» [6, с. 200], який означає найвищий ступінь насолоди від процесу поїдання тої чи тої страви.

Ведучи мову про гастрономічні практики французів, автор-оповідач надає нарації форми роздумів, зміст яких складають порівняльні характеристики щодо харчових практик тих чи тих націй: «Чому так важко добре й дешево підживитися в Лондоні? Раді похизуватися мудрістю після ситного ланчу, ми дійшли висновку, що англійці їдять у ресторанах менше від французів, і коли таки їдять, то їм потрібно не лише нагодувати, але й справити на них належне враження. Вони хочуть вино в кошиках, мисочки для миття пальців, а ще меню завдовжки з короткий роман і рахунки, якими могли б нахвалитися» [6, с. 122].

Отже, така розлога крос-культурна характеристика вказує на вміння автора бути самокритичним та об'єктивним щодо оцінки практик повсякдення нації, до якої він також належить. Гастрономічний максималізм у французів спостерігається навіть тоді, коли йдеться про

винагороду донорів крові. З прикрістю письменник констатує, що в Англії донору дають склянку чаю і печиво. І зовсім контрастним постає опис того, чим віддячують донора у Провансі: кава, шоколад, круасани, бріюші, канапки з шинкою або часниковою ковбаскою, червоне та рожеве вино. І все це пропонується у великих кількостях.

З погляду проксемики, важливе місце займає простір організації процесу комунікації, оскільки відстань між співрозмовниками впливає на його «комфортність», яка також національно обумовлена. Як відомо, у французів, на відміну від англійців, прийнято спілкуватися на близькій відстані один з одним [5]. Саме на способах невербального спілкування мешканців Провансу наратор звертає увагу реципієнтів: *«Мені знадобилося кілька місяців, щоб звикнути до провансальського захоплення фізичним дотиком. Як і кожен, хто виховний в Англії, я увібрав у себе певну соціальну манірність. Я навчився додержуватися дистанції, вітати кивком, а не потиском руки, не цілувати нікого, крім жінок-родичів, і в прилюдних виявах любові обмежитися собаками»* [6, с.127]. З часом, адаптувавшись до стилю життя мешканців Провансу, автор-оповідач відзначив, що він щиро прийняв усіх нюанси соціального ритуалу французів. Отже, автор-оповідач мімікрував до умов життя у Провансі, оцінивши добре всі переваги в цій місцевості й осмислено підійшов до прийняття практик повсякденності провансальців.

Відмітив автор-оповідач й те, що французи в більшості проблем звинувачували чужинців. Так, бельгійці винні в аваріях: *«... через свою звичку їздити посеред дороги»* [6, с.148], *«швейцарці й та частина населення, що не прагла почувати на природі, була винна в монополізації готелів і ресторанів, а також зростанні цін на нерухомість»* [6, с.148]. Що ж до англійців, то наратор виявився самокритичним і не обійшов увагою націю, до якої він також належить. За його спостереженнями, французів дратувала надмірна увага англійців до каналізації та водогону. Ось тому в ресторанах вони дуже ретельно перевіряють саме туалет, а в разі певних незручностей, залишають заклад масового харчування. Тут, найімовірніше, вдалася ознака подія 1858 року під назвою «Великий сморід», яка трапилася в Лондоні влітку. Відсутність централізованої каналізації, спекотне літо призвели до забруднення Темзи. Містом і всією країною поширилися хвороби. Саме того року парламент Англії склав із себе повноваження. З позиції епігенетики, *«інформаційний потік, який керує живою матерією, починається із сигналів навколишнього середовища, що впливають на активність генів, а потім трансформуються в*

біологічні реакції організму, проходячи через клітинну мембрану, яка діє одночасно як шкіра і як мозок клітини...» [9, с. 59]. У такий спосіб реанімуються певні психічні стани, які зафіксовані в генетичній пам'яті людини.

Відзначив автор-оповідач й той факт, що за десять місяців життя у Провансі в них із дружиною змінилася концепція споживання хліба, який вони «роками вживали як належне» [6, с. 207]. Як відомо, для французів хліб має сакральне значення, особливо багет. Французи ретельно й без поспіху обирають хліб, обмірковують який вид хліба краще смакуватиме до конкретного обіду чи вечері. У магазинах хліба навіть є меню «Хлібна карта», у яких зазначено, що можна їсти з конкретним видом хліба. Наприклад, до аперитиву смакуватимуть невеликі квадратні грінки, а хліб-сюрприз, з якого виймають м'якуш і складають у середину маленькі сендвічі, гарно поєднується з беконом. Оповідач був вимушений визнати, що в англійській традиції хліб — це звичайний продукт, а у французів — це не тільки сакральна, а й вишукана їжа.

Висновки та перспективи розвідок у цьому напрямку. Отже, наративна стратегія роману П. Мейла «Рік у Провансі» реалізувалася у формі опису практик повсякдення мешканців Провансу. У романі детально описано стиль життя французів Провансу, акцентовано на слабких і сильних сторонах їхнього життя. Наратор виявився об'єктивним у порівняльних характеристиках деяких сфер життя французів та англійців. З особливим пієтетом він описує густативні практики мешканців Провансу, із симпатією розповідає про традиції частування гостей, які дуже схожі з українськими. Авторська нарація в романі «Рік у Провансі» реалізувалася у формах роздумів, порівняльних характеристик, інохарактеристик тощо. На нашу думку, роман П. Мейла цікаво буде дослідити з погляду поетики сюжету, адже за своєю структурою він регламентований часо-просторовими координатами — дванадцять місяців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алієва З. Архетипні риси ментальності в імагологічних літературознавчих студіях. *Філологічні науки*. 2012. № 12. С. 52–60.
2. Берегова О. Імагологія як перспективний напрям сучасних мистецтвознавчих і культурологічних досліджень. *Тези ІІ*

Міжнародної наукової конференції «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології». С. 26–28.

3. Вещикова О. Множинність читацьких інтерпретацій художньої умовності як наративна стратегія тексту. *Studia methodologica*. 2014. № 37. С. 197–203.
4. Ковпик С. Поетика густативів у компаративному аспекті (на матеріалі сучасної української та зарубіжної прози) : монографія. Київ : «Інтерсервіс», 2021. 174 с.
5. Корнева Л. Невербальні засоби міжкультурної комунікації. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/74032/26-Korneva.pdf>
6. Мейл П. Рік у Провансі: роман; пер. з англ. О.Гладкого. Х. : Віват, 2020. 256 с.
7. Moura J.-M. L'imagologie littéraire: tendances actuelles. Perspectives comparatistes. Paris, 1999.
8. Розінкевич Н. Українська мандрівна проза ХХІ століття: тематика, проблематика, поетика : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.01.01 — українська література. Київський університет імені Бориса Грінченка, Міністерство освіти і науки України; Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2019. 252 с.
9. Савченко А. Культура й епігенетика: концептуальний аспект. *Культура України*. 2016. Вип. 52. С. 57–65.
10. Шульгін М. Метажанр подорожі в контексті перехідного художнього мислення (кінець ХІХ — поч. ХХІ ст.) : дисертація на здобуття ступеня доктора філологічних наук зі спеціальностей: 10.01.06 — теорія літератури, 10.01.05 — порівняльне літературознавство. Київ, 2017. 485 с.

REFERENCES

(TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Aliieva Z. (2012). Arkhetypni rysy mentalnosti v imaholohichnykh literaturoznavchykh studiiakh. *Filolohichni nauky*. № 12. S. 52–60. [in Ukraine]
2. Berehova O. (2018). Imaholohiia yak perspektyvnyi napriam suchasnykh mystetstvoznavchykh i kulturolohichnykh doslidzhen.

- Tezy II Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii «Problemy metodolohii suchasnoho mystetstvoznavstva ta kulturolohii». S. 26–28. [in Ukraine]
3. Veshchykova O. (2014). Mnozhynist chytatskykh interpretatsii khudozhnoi umovnosti yak naratyvna stratehiiia tekstu. *Studia methodologica*. № 37. S. 197–203. [in Ukraine]
 4. Kovpik S. (2021). Poetyka hustayyviv u komparatyvnomu aspekti (na materiali suchasnoi ukrainskoi ta zarubizhnoi prozy): monohrafiia. Kyiv: «Interservis». 174 s. [in Ukraine]
 5. Kornieva L. Neverbalni zasoby mizhkulturnoi komunikatsii. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/74032/26-Korneva.pdf> [in Ukrainian]
 6. Meil P. (2020). Rik u Provansi: roman; per. z anhl. O. Hladkoho. Kh.: Vivat. 256 s. [in Ukraine]
 7. Moura J.-M. (1999). L'imagologie littéraire: tendances actuelles. *Perspectives comparatistes*. Paris. [in France]
 8. Savchenko A. (2016). Kultura y epihenetyka: kontseptualnyi aspekt. *Kultura Ukrainy*. Vyp. 52. S. 57–65. [in Ukraine]
 9. Rozinkevych N. (2019). Ukrainska mandrivna proza KhKhI stolittia: tematyka, problematyka, poetyka: dysertatsiia na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata filolohichnykh nauk za spetsialnistiu 10.01.01 — ukrainska literatura. Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka, Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy; Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka. Kyiv. 252 s. [in Ukraine]
 10. Shulhin M. (2017). Metazhanr podorozhi v konteksti perekhidnoho khudozhnoho myslennia (kinets XIX — poch. XXI st.) : dysertatsiia na zdobuttia stupenia doktora filolohichnykh nauk zi spetsialnostei: 10.01.06 — teoriia literatury, 10.01.05 — porivnialne literaturoznavstvo. Kyiv. 485 s. [in Ukraine]